

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Małgorzata Motylow

LOL.410.005.01.2023

Pan
Grzegorz Puda
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/073 - Wsparcie rozwoju turystyki ze środków Programu Przedsiębiorcza Polska Wschodnia –
Turystyka.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej ¹ , ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Puda, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej od 26 października 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Tadeusz Kościński - od 6 października 2020 r. do 26 października 2021 r. oraz Małgorzata Bogumiła Jarosińska-Jedynak – od 15 listopada 2019 r. do 6 października 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie instrumentu wspierającego Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających w branży turystycznej i okolicy turystycznej w Polsce Wschodniej.2. Monitorowanie i koordynowanie procesu udzielania wsparcia w formie pożyczek na rozwój turystyki.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2023 (I kwartał). Dla realizacji celów kontroli mogły być wykorzystane dane i dokumenty z okresu wcześniejszego i późniejszego w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Bartosz Kościukiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/64/2023 z 4 maja 2023 r.2. Waldemar Żarnoch, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/39/2023 z 24 marca 2023 r.3. Sebastian Helbrecht, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/41/2023 z 24 marca 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-6)</p>

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Ministerstwa w zbadanym zakresie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W Ministerstwie podejmowano działania związane z wdrożeniem instrumentu Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka (dalej: Projekt) dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (dalej: MŚP), w tym koordynowano realizację Strategii inwestycyjnej opracowanej dla tego Projektu. Dokonywano również ewaluacji parametrów monitorujących realizację Projektu, dostosowując je do zmieniającego się otoczenia zewnętrznego. Zaktualizowano bowiem dane w zakresie liczby wspartych MŚP, kwoty inwestycji prywatnych oraz liczby utworzonych nowych miejsc pracy, przy jednoczesnym braku zmiany wartości wsparcia Projektu. Wsparcie obejmowało szerokie spektrum podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w branży turystycznej i okolicy turystycznej na obszarze Polski Wschodniej.

¹ Wcześniej Ministerstwo Rozwoju i Finansów, a następnie Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju (dalej: Ministerstwo lub IK – Instytucja Koordynująca, tj. minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego).

² Dz. U. z 2022 r., poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

Prawidłowo prowadzono również monitoring i koordynację procesu udzielania wsparcia w formie pożyczek na rozwój turystyki. Przeprowadzona przez Ministerstwo kontrola Instytucji Zarządzającej, tj. Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej: BGK) potwierdziła właściwą realizację powierzonych mu zadań.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie instrumentu wspierającego Przedsiębiorca Polska Wschodnia – Turystyka dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających w branży turystycznej i okołoturystycznej w Polsce Wschodniej

Opis stanu faktycznego

1.1. Projekt przygotowany został jako instrument wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego pięciu województw: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Obejmował on m.in. wsparcie dla podmiotów z branży turystycznej lub okołoturystycznej działających w Polsce Wschodniej w celu poszerzenia ich oferty, podniesienia jakości produktów i usług oraz opłacenia bieżących wydatków. Finansowanie dotyczyło m.in. budowy lub rozbudowy obiektów noclegowych lub gastronomicznych, stworzenia lub rozwinięcia infrastruktury rekreacyjno-sportowej, rozpoczęcia lub rozwinięcia produkcji i sprzedaży produktów ekologicznych, regionalnych lub tradycyjnych, a także podniesienia jakości świadczonych usług.

Realizację Projektu, w tym Strategii inwestycyjnej powierzono BGK - jako menedżerowi funduszy - na podstawie umowy zawartej 22 grudnia 2016 r.⁵. Zobowiązano go tym samym m.in. do oferowania pośrednikom finansowym, wybranym w konkursie ofert, produktów finansowych, o których mowa w ww. Strategii w całym okresie obowiązywania umowy, tj. do 31 stycznia 2027 r.⁶ Na ten cel przeznaczono środki pochodzące ze zrealizowanego projektu np. „Reporęczenia i pożyczki szansą na zwiększenie finansowania zewnętrznego MŚP. Instrumenty wsparcia funduszy poręczeniowych i pożyczkowych w Polsce Wschodniej” z działania 1.2 Instrumenty inżynierii finansowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013⁷. Określone w Strategii produkty finansowe dotyczyły świadczonych przez pośredników finansowych usług, które wiązały się z inwestowaniem lub udostępnianiem środków pieniężnych dla odbiorców ostatecznych na podstawie zawartych umów pożyczek. W przypadku pożyczki na rozwój turystyki korzyściami dla przedsiębiorców miały być m.in.: kwota finansowania (do 500 tys. zł), maksymalny okres spłaty (do 7 lat),

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Umowa nr MRiF/DPP/1/2016.

⁶ Według stanu na 12 lipca 2023 r.

⁷ Środki pochodzące z wkładu wniesionego do projektu, tj. do instrumentów finansowych, w tym środki niezaangażowane w ramach umów z odbiorcami ostatecznymi wsparcia udzielanego przez instrumenty inżynierii finansowej, środki zwracane przez nich oraz pozostałe środki, tj. przychody uzyskiwane w ramach tego projektu oraz prowizje od udzielonych reporęczeń oraz przychodów odsetkowych z tytułu gospodarowania środkami w ramach pożyczek, pomniejszone o koszty m.in. wypłaconego zarządzania BGK i pośredników finansowych w trakcie realizacji projektu, wygaszania projektu oraz ryzyka kredytowego, w tym straty z tytułu działalności reporęczeniowej oraz działalności pożyczkowej powstałe w trakcie realizacji i po zakończeniu realizacji projektu. Na ten cel przeznaczono 199,2 mln zł, z czego dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wyniosło 169,3 mln zł.

stałe i atrakcyjne oprocentowanie na warunkach korzystniejszych niż rynkowe (3,585% lub 1,7925%), brak opłat i prowizji za udzielenie i obsługę pożyczki, możliwość karencji spłat, wkład własny już od 0%, elastyczne warunki spłaty uwzględniające sezonowy charakter działalności, a także preferencje (niższe oprocentowanie oraz brak wymaganego wkładu własnego) dla obiektów posiadających status Miejsca Przyjaznego Rowerzystom ze Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo oraz mikro, małych i średnich przedsiębiorców prowadzących działalność nie dłużej niż 2 lata (startupy).

W okresie objętym kontrolą IK pozyskała informacje na temat potrzeb beneficjentów działających w branży turystycznej i okołoturystycznej. Wprowadzenie nowych instrumentów finansowania inwestycji i działalności gospodarczej, w tym pożyczek na rozwój turystyki zostało poprzedzone analizą sytuacji i funkcjonowania przedsiębiorstw tej branży w kraju. Przed zawarciem ww. umowy z BGK⁸ podano, że ogółem w makroregionie Polski Wschodniej działało 28 171 przedsiębiorstw, w tym najwięcej w województwie podkarpackim – 7 478, a najmniej w województwie podlaskim – 3 698, zaś w pozostałych regionach: w województwie lubelskim – 7 109, warmińsko-mazurskim – 5 601 oraz świętokrzyskim – 4 285. Odnotowano również spadek liczby nowo rejestrowanych podmiotów w tej branży we wszystkich wspomnianych województwach, przy czym największy w lubelskim (-20,8%) i warmińsko-mazurskim (-18,8%). Z analiz tych wynikało również, że około 80% badanych podmiotów⁹ zaplanowało działania inwestycyjne w ciągu trzech lat. Najczęściej inwestycje te dotyczyły zakupu środków trwałych, inwestycji budowlanych (remontu i modernizacji) oraz zakupu nieruchomości¹⁰. W większości przypadków (u ponad połowy badanych) wartość planowanych inwestycji nie przekraczała 100 tys. zł. Spośród badanych podmiotów, 13% zamierzało zainwestować więcej niż 1 mln zł. Jedną z przyczyn nieubiegania się o kredyt lub pożyczkę była niechęć do zaciągania zobowiązań ze względu na duże ryzyko lub spłacanie rat innego kredytu/pożyczki, co wskazało łącznie 36,5% podmiotów nieplanujących ubiegania się o ten rodzaj wsparcia. Przedsiębiorstwa wskazywały także na wysokie oprocentowanie (15,9%) lub wysokie wymagania dotyczące zabezpieczenia (13,8%).

W okresie objętym kontrolą, w związku z realizacją Strategii inwestycyjnej, udzielono m.in. wsparcia w postaci pożyczek na zakup mieszkań na wynajem. Zawarto 24 umowy inwestycyjne, w których wartość tego wsparcia wyniosła łącznie 5 993,02 tys. zł, zaś wartość zakupionych mieszkań – 6 686,52 tys. zł.

(akta kontroli str. 8-46, 249-288)

1.2. IK określiła cele realizacji Strategii inwestycyjnej w Projekcie, które zostały zdefiniowane i skwantyfikowane za pomocą wskaźników. Głównym celem było stymulowanie rozwoju MŚP działających w branży turystycznej oraz okołoturystycznej

⁸ Według stanu na koniec 2012 r.

⁹ Badanie z 2014 r.

¹⁰ Ekspertyza w zakresie przygotowania instrumentu wsparcia sieciowych produktów turystycznych o znaczeniu ponadregionalnym wykonana na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej przez PAG Uniconsult, WYG PSDB, Warszawa 2014 r. W badaniu przedsiębiorstw branży turystycznej wzięło udział ogółem 280 podmiotów z całego makroregionu Polski Wschodniej, najwięcej z województwa lubelskiego, a najmniej - ze świętokrzyskiego (lubelskie - 23,6%, podlaskie - 20,4%, podkarpackie - 22,5%, świętokrzyskie - 12,1%, warmińsko-mazurskie - 21,4%). Badaniem objęte zostały mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa branży turystycznej i okołoturystycznej makroregionu Polski Wschodniej. Największą grupę badanych stanowią przedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 pracowników oraz osoby samozatrudnione, ww. grupy obejmowały łącznie 68,6% próby badawczej. Próba została dobrana tak, by każda wielkość przedsiębiorstwa była reprezentowana przez co najmniej 19 jednostek. Zbadano także dodatkowo jedno przedsiębiorstwo duże, zatrudniające powyżej 250 osób ze względu na jego kluczowe znaczenie dla branży.

w Polsce Wschodniej, z wykorzystaniem instrumentów finansowych, a przez to poszerzenie oferty, podniesienie jakości produktów i usług i/lub wydłużenie sezonu turystycznego w Polsce Wschodniej. Realizacja powyższego celu została opisana następującymi parametrami do osiągnięcia z wartością docelową w 2021 r.:

- wartość udzielonego wsparcia w kwocie 199 mln zł,
- liczba wspartych MŚP, w tym liczba MŚP, które skorzystały z doradztwa/szkoleń (w szt.) – odpowiednio: 2 500 i 200,
- inwestycje prywatne wygenerowane przez MŚP w kwocie 45 mln zł,
- całkowita liczba utworzonych nowych miejsc pracy przez MŚP (w szt.) – 1 125.

W aneksie nr 1 z 30 lipca 2018 r. do umowy zawartej pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Inwestycji i Rozwoju a BGK dokonano m.in. zmiany definicji „odbiorcy ostatecznego”, poszerzając katalog przedsiębiorców mogących starać się o wsparcie. Aneks nr 2 z 31 marca 2020 r. wydłużono okres osiągnięcia ww. wskaźników (do 2026 r., tj. o 5 lat), pomniejszając jednocześnie wartość docelową niektórych z nich, tj. liczbę wspartych MŚP do 1 100 z 2 500 (tj. o 66%), kwotę inwestycji prywatnych wygenerowanych przez przedsiębiorców do 35 mln zł z 45 mln zł (mniej o 22%) oraz liczbę utworzonych nowych miejsc pracy do 450 z 1 125 (zmniejszono o 60%). Zwiększono natomiast liczbę MŚP, które mogły skorzystać z doradztwa oraz szkoleń do 400 z 200 (tj. wzrost o 100%). Wartość udzielonego wsparcia w kwocie 199 mln zł pozostawiono bez zmian.

W sprawie przyczyn zawarcia ww. aneksów Sekretarz Stanu, działając z upoważnienia Ministra, wyjaśniła, że pierwszy z nich został podpisany w celu zmiany definicji „odbiorcy ostatecznego”, określonej w §1 ust. 7 umowy. Pierwotnie definicja obejmowała przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność gospodarczą i posiadają siedzibę w Polsce Wschodniej. Po zmianie katalog został poszerzony o przedsiębiorców, którzy – w wyniku udzielonego wsparcia – będą prowadzić działalność na terenie Polski Wschodniej, niezależnie od lokalizacji siedziby. Ponadto zmieniono brzmienie Strategii inwestycyjnej m.in. w zakresie uporządkowania jej zapisów, a także wprowadzenia zmian dotyczących przede wszystkim korekty zasad dotyczących wydatków kwalifikowalnych, dodania możliwości akceptowania przez BGK wyższych kosztów zarządzania Pośredników Finansowych za zgodą Ministra oraz dodanie obowiązku prowadzenia systemu informatycznego służącego przekazywaniu danych – Platforma Obsługi Instrumentów Finansowych (dalej: POIF). W przypadku aneksu nr 2 przyczynami jego zawarcia było wprowadzenie zapisów dotyczących ponownego wykorzystania środków zwracanych z inwestycji u ostatecznych odbiorców PPW-T, w ramach tzw. „drugiego obrotu środków”. Ponadto przyczynami jego zawarcia było również wprowadzenie zmian w brzmieniu Strategii inwestycyjnej dotyczących m.in. sprostowania końcowego terminu na zrealizowanie wskaźników – z 2021 r. (data końca zwrotu środków PORPW 2007-13) na 2026 r., a także aktualizacji wartości docelowych wskaźników. Aktualizacja wskaźników wynikała z pierwszych doświadczeń z wdrażania instrumentu i konieczności ponownego oszacowania wartości docelowych oraz daty ich osiągnięcia. W szczególności uwzględniono: zwiększone zainteresowanie MŚP turystycznych pożyczkami o większej wartości jednostkowej, co skutkowało mniejszą liczbą oczekiwaną udzielonych pożyczek oraz wygenerowanych miejsc pracy, a także wsparcie startupów (brak wymaganego wkładu własnego). Pozostałe zmiany dotyczyły: rozszerzenia Strategii inwestycyjnej o startupy (przedsiębiorstwa prowadzące działalność nie dłużej niż 2 lata), kategorii MŚP objętych preferencyjnym wsparciem (m.in. brak wymaganego wkładu własnego), co wynikało z aktualnych warunków rynkowych; modelu wynagradzania pośredników finansowych z ryczałtowego na efektywnościowy (tj. uzależniony od wielkości wypłaconego wsparcia), co służyło mobilizacji pośredników do zwiększenia tempa budowy portfela

pożyczek; aktualizacji planu marketingowego w zakresie dostosowania do zmian Strategii inwestycyjnej.

(akta kontroli str. 8-76)

1.3. W okresie objętym kontrolą dokonano analizy skuteczności wsparcia udzielanego w ramach instrumentów finansowych dla branży turystycznej i okołoturystycznej Polski Wschodniej¹¹. Przeprowadzone przez zewnętrznego wykonawcę¹² badania i analiza pozwoliły pozytywnie ocenić skuteczność i efektywność realizacji celów Strategii. Wskazano, że gwarantuje je zaprojektowany system jej wdrażania, wliczając w to dobór pośredników finansowych, zapewniający bardzo dobry przepływ informacji i ofert skierowanych do beneficjentów. Zarekomendowano modyfikację trzech parametrów, a pięciu pozostawienie bez zmian, tj.:

- grupę docelową (ostateczni odbiorcy): mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa - grupa docelowa bez zmian (branża turystyczna i okołoturystyczna) w stosunku do Strategii PPW-Turystyka,
- typy produktów: pożyczka i instrument mieszany (pożyczka z częściowym umorzeniem) - rozszerzenie zakresu interwencji o instrument mieszany,
- maksymalną wartość pożyczki: 1 mln zł – zwiększenie wartości pożyczki,
- maksymalny okres spłaty: 84 miesiące – okres bez zmian,
- maksymalny okres karencji: 12 miesięcy – okres bez zmian,
- oprocentowanie: stałe, na warunkach korzystniejszych niż rynkowe (z wykorzystaniem pomocy de minimis) w wysokości ½ lub ¼ stopy bazowej KE – warunki bez zmian.
- brak opłat i prowizji za udzielenie i obsługę pożyczki – parametr bez zmian,
- preferencje dla określonych grup ostatecznych odbiorców i/lub typów projektów w formie: niższego oprocentowania pożyczki oraz zastosowania instrumentu mieszanego (umorzenia części kapitału pożyczki) – parametr zmodyfikowany, minimalny wkład własny pożyczkobiorcy – 5%, tj. zmniejszenie wkładu własnego.

Zaproponowano zastosowanie pożyczki z częściowym umorzeniem, na przykład w sytuacji gdy: udzielane pożyczki będą przeznaczone na inwestycje komplementarne do szlaków tematycznych objętych wsparciem (umorzenie np. do 5% kapitału pożyczki, a w przypadku firm mikro – np. do 10%), a także gdy realizacja projektu pozwoli na stworzenie i utrzymanie co najmniej przez rok co najmniej jednego miejsca pracy (umorzenie np. do 5% kapitału pożyczki, a w przypadku firm mikro – np. do 10% za każde miejsce pracy¹³). Wobec przeprowadzonej analizy zespół zarekomendował przyjęcie powyższych założeń instrumentu finansowego Pożyczka na Rozwój Turystyki w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027.

(akta kontroli str. 93-236)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Ministerstwa w zbadanym obszarze.

¹¹ Ocena realizacji Strategii inwestycyjnej w instrumencie Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka wraz z oceną ex ante możliwości wsparcia branży turystycznej w formie instrumentów finansowych w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027. Raport końcowy.

¹² EU-CONSULT sp. z o.o.

¹³ Z zastrzeżeniem, że kwota jednostkowego umorzenia nie może przekroczyć jednocześnie dwunastokrotności przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu podpisania umowy pożyczki oraz łączna kwota umorzeń nie może przekroczyć 25% wartości pożyczki.

2. Monitorowanie i koordynowanie procesu udzielania wsparcia w formie pożyczek na rozwój turystyki

Opis stanu faktycznego

2.1. Na wykonanie postanowień umowy zawartej 22 grudnia 2016 r. (o której mowa w punkcie 1.1. wystąpienia pokontrolnego), w celu realizacji Strategii inwestycyjnej IK (począwszy od lutego 2017 r. do lutego 2023 r.) przekazała BGK w 25 transzach środki finansowe w kwocie 177,03 mln zł¹⁴.

Za zarządzanie Projektem IK wypłaciła BGK do końca drugiego kwartału 2023 r. wynagrodzenie (opłata za zarządzanie) w kwocie 9 663,93 tys. zł. Prognozowane pozostałe wynagrodzenie z tego tytułu do końca realizacji Strategii inwestycyjnej wyniesie 7 013,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 77)

2.2. W Ministerstwie prowadzony był monitoring postępu we wdrażaniu instrumentu finansowego określonego w Projekcie. Odbywało się to w ramach sprawozdawczości kwartalnej, w której IK otrzymywała ujednoczone sprawozdania kwartalne z BGK. Ponadto bieżące monitorowanie rzeczowego i finansowego postępu prowadzone było przy użyciu POIF¹⁵, którego administratorem był BGK.

Bieżący monitoring obejmował zakres rzeczowy i finansowy projektu, który dotyczył m.in. liczby i przedmiotu wsparcia, utworzonych i utrzymanych miejsc pracy, wartości wsparcia i wygenerowanych inwestycji prywatnych. Przedmiotem ewaluacji Strategii inwestycyjnej, na podstawie danych zgromadzonych przez system monitoringu było poszerzenie oferty, podniesienie jakości produktów i usług i/lub wydłużenie sezonu turystycznego w Polsce Wschodniej, co miało służyć osiągnięciu celu jaki wyznaczała Strategia inwestycyjna.

(akta kontroli str. 67-76)

2.3. W Ministerstwie dokonano przeglądu wdrażania instrumentu finansowego określonego w Projekcie. W ramach systemu monitoringu i sprawozdawczości realizacji Strategii inwestycyjnej przewidziano dokonanie ewaluacji efektów jej realizacji raz na 4 lata. W grudniu 2021 r. przeprowadzono ocenę realizacji „Strategii inwestycyjnej” wraz z oceną ex ante możliwości wsparcia branży turystycznej w formie instrumentów finansowych w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027. W ocenie tej skuteczność i efektywność wdrażania Strategii inwestycyjnej w instrumencie Projektu została oceniona pozytywnie. Stwierdzono również, że dotychczasowe doświadczenia i wyniki przeprowadzonych analiz (w tym zainteresowania potencjalnych odbiorców ostatecznych i występującej luki finansowej) potwierdziły zasadność stosowania instrumentów finansowych w zakresie wsparcia sektora turystycznego na obszarze Polski Wschodniej w perspektywie finansowej UE 2021-2027. Szczegółowe wnioski i rekomendacje z badania (w zakresie m.in. parametrów produktu finansowego, modelu wdrażania wsparcia) zostały wykorzystane przy projektowaniu programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej – w zakresie działania 1.5. Pożyczki na rozwój turystyki.

(akta kontroli str. 93-236)

2.4. W Ministerstwie analizowano sprawozdania BGK z realizacji Strategii inwestycyjnej. W okresie objętym kontrolą zgłoszono uwagi dotyczące czterech sprawozdań kwartalnych. Dotyczyły one przede wszystkim uwzględnienia w tych sprawozdaniach dodatkowych elementów takich jak np.: procentowa realizacja wskaźników określonych w Strategii inwestycyjnej w odniesieniu do środków przekazanych do pośredników finansowych, dodatkowych informacji na temat

¹⁴ Według stanu na 29 czerwca 2023 r.

¹⁵ Platforma obsługi instrumentów finansowych, platforma internetowa służąca pośrednikowi finansowemu do przekazywania informacji o postępie rzeczowym i finansowym realizacji umowy.

struktury udzielonego wsparcia, harmonogramu zwracania środków finansowych, zakresu rzeczowego i finansowego realizacji projektu, w tym dodatkowych informacji związanych z wdrażaniem instrumentu w związku z pandemią COVID-19, w szczególności w odniesieniu do utrzymania miejsc pracy.

(akta kontroli str. 67-76, 237-243)

2.5. Według stanu na koniec pierwszego kwartału 2023 r. zaplanowane w Strategii inwestycyjnej wskaźniki zostały osiągnięte na następującym poziomie:

- wartość udzielonego wsparcia wyniosła 196,8 mln zł, tj. 98,9% wartości docelowej,
- liczba wspartych MŚP – 954 (86,7% planowanego wskaźnika), w tym liczba MŚP, które skorzystały z doradztwa/szkoleń – 429 (107,2%),
- inwestycje prywatne wygenerowane przez MŚP na kwotę 33,6 mln zł (96,1%),
- całkowita liczba utworzonych nowych miejsc pracy przez MŚP – 151,5 (33,7%).

W sprawie podejmowania działań nadzorczych wobec zagrożenia w osiągnięciu (w wyznaczonym w niej terminie) określonego w Strategii inwestycyjnej wskaźnika dotyczącego liczby utworzonych miejsc pracy Sekretarz Stanu, działając z upoważnienia Ministra, wyjaśniła, że monitorowanie realizacji tego wskaźnika opiera się na oświadczeniach informujących o planowanym utworzeniu miejsc pracy, przedkładanych przez ostatecznych odbiorców na etapie ubiegania się o pożyczkę. Podała, że przez nowo utworzone miejsca pracy rozumie się etaty w pełnym wymiarze czasu pracy, powstałe do 12¹⁶ i 24 miesięcy¹⁷ licząc od zakończenia rzeczowej realizacji projektu, tj. od daty zapłaty ostatniej faktury albo daty odbioru, w zależności od tego, która z tych dat jest późniejszą datą. Po upływie tego terminu ostateczni odbiorcy przedkładają ponownie oświadczenia o liczbie faktycznie utworzonych miejsc pracy, które to dane są rejestrowane w systemie monitorowania. Sekretarz Stanu wskazała, że w związku z powyższym spodziewa się skokowych przyrostów wartości ww. wskaźnika. Wyjaśniła również, że pandemia COVID-19 i jej negatywny wpływ na branżę turystyczną (blokada, a następnie spowolnienie działalności) w okresie od kwietnia 2020 r. do czerwca 2023 r. skutkowały dopuszczeniem możliwości przeznaczenia wsparcia na ochronę (utrzymanie) miejsc pracy. Powyższe okoliczności mogą wpłynąć na niższą, niż pierwotnie zakładana, wartość nowych miejsc pracy. Z uwagi na decyzję o kontynuowaniu wsparcia z wykorzystaniem Funduszy Europejskich – w ramach FEPW i stopniowe wygaszanie PPW-T, odstąpiono od aktualizacji Strategii inwestycyjnej w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 67-76, 237-243)

2.6. Sprawowanie nadzoru przez Ministerstwo nad realizacją zadań związanych z udzielaniem wsparcia w formie pożyczek na rozwój turystyki, poza bieżącym monitoringiem, polegało również na przeprowadzeniu kontroli w powyższym zakresie w BGK. Miało to miejsce w okresie wrzesień – październik 2020 r. Kontrola ta objęła obszary działalności BGK dotyczące funkcjonowania systemu nadzoru nad pośrednikami finansowymi obsługiwanyymi przez BGK w ramach Strategii inwestycyjnej, w tym procedury regulujące przeznaczenie pożyczki na cele zgodne ze Strategią oraz procedury weryfikacji danych sprawozdawczych zamieszczanych w POIF. Objęła ona również obszar dotyczący sposobu wdrażania działań naprawczych w przypadku stwierdzonych uchybień w trakcie realizacji umowy. Nie wykazała ona nieprawidłowości w zbadanym zakresie. Nie wydano w związku z tym

¹⁶ Dotyczy środków udostępnionych ostatecznym odbiorcom przez pośredników finansowych wybranych w 2017 r.

¹⁷ Dotyczy środków udostępnionych ostatecznym odbiorcom przez pośredników finansowych wybranych w 2018 r. i 2021 r.

zaleceń pokontrolnych czy rekomendacji. Nie otrzymano również od skontrolowanego zastrzeżeń co do przeprowadzonej kontroli i jej ustaleń.

(akta kontroli str. 79, 84-92)

2.7. W okresie objętym kontrolą Ministerstwo otrzymało jedną skargę dotyczącą obszaru wdrażania instrumentu finansowego Projektu. W skardze tej przedsiębiorca zamieścił swoje zastrzeżenia do sposobu procedowania przez Pośrednika Finansowego jego wniosku o udzielenie pożyczki. Skarga została rozpatrzona poprzez skonsultowanie się z BGK, a przedsiębiorcy udzielono wyjaśnień dotyczących zasad udzielania pożyczek. Nie wydano przy tym żadnych rekomendacji.

(akta kontroli str. 80)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Ministerstwa w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, września 2023 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Małgorzata Motylow

.....
podpis